

ZPRAVODAJ STARÉ ŽDÁNICE

3 - 4 / 2007

Drazí spoluobčané,

kdykoliv slyšíme slovo Vánoce – vždy se nás zmocňuje zvláštní nálada. V našich představách se vynořuje představa vánočního stromku, ozářeného zažehnutými svícemi, na kterém se třpytí různé ozdoby a kolem něj jsou shromážděni všichni ve slavnostní náladě. Vzduch bývá prosycen pryskyřičnou vůní jehličí a v tyto dny jsou si srdce lidská tak blízka.

Po adventním čase k nám přicházejí vánoční svátky, naplněné koledami a tradicemi.

Dnes v tyto dny právem zdůrazňujeme lidskost, vztah člověka k člověku, vzájemnou důvěru jednoho k druhému, opravdové pochopení a úctu.

Zcela určitě se běh života stává příjemnějším a snadnějším, jestliže je člověk obklopen dobrými lidmi a přáteli. Chceme prohloubit toto přátelství, vytvořit klidné a příjemné prostředí, naplněné radostnou pohodou a spokojeností.

Domnívám se, že člověk, který prožívá krásu Vánoc, dovede dát druhým také lásku a dovede pochopit společný zájem nás všech.

Vraťme svátkům radosti onu sílu, která lidstvo spojuje spokojeností, pocitem štěstí, radosti a krásou života.

Vám všem přeji z celého srdce příchod pohody, klidu a štěstí. Kéž toto přání se Vám splní a je posilou v celém roce 2008.

Jan Zetek, starosta obce

Z jednání zastupitelstva

V minulém období proběhlo pět porad zastupitelstva obce v termínech 12. 9., 10. 10., 14. 11., 26. 11. a 12. 12.2007 a dvě veřejná zasedání zastupitelstva obce v termínech 3. 10. a 10. 10.2007.

Zastupitelstvo obce vzalo na vědomí:

- zprávu starosty od minulého zasedání.
- zprávu o hospodaření obce.
- zprávu Školské rady a volbu do funkce předsedy Školské rady, kterou bude zastávat Bc. Gabriela Knížková a volbu do funkce místopředsedy Školské rady, kterou bude zastávat p. Anna Zvěřinová.

Zastupitelstvo obce schválilo:

- změnu rozpočtu obce Staré Ždánice na rok 2007.

- vstup obce Staré Ždánice do Programu obnovy venkova Pardubického kraje.
- mimořádné odměny pro pracovníky Základní školy ve Starých Ždánicích, kteří se podíleli a zajišťovali chod školy v přírodě.
- finanční příspěvek ve výši 5.000,-Kč na podporu České abilympijské asociace.

Z OBSAHU

Životní jubilea	2
Zprávy	3-4
TJ Sokol	5
Rozhovor se senátorkou V. Domšovou	6
Mé paměti	7-11
Sbor dobrovolných hasičů	10

- finanční příspěvek ve výši 10.000,- Kč pro Římskokatolickou farnost Staré Ždánice na zabezpečení kostela sv. Václava ve Starých Ždánicích.
- vyhlášení inventarizace obecního majetku a složení inventarizačních komisí.
- s platností od 1. ledna 2008 zvýšení nájemného v obecních bytech dle zákona č. 107/2006 Sb.

Zastupitelstvo obce dále:

- vyhlásilo ve spolupráci s Diakoníí Broumov uspořádání humanitární sbírky ošacení a lůžkovin.
- informovalo občany o době platnosti jejich občanských průkazů a cestovních dokladů dle informací Odboru vnitřních věcí Magistrátu města Pardubic.

Životní jubilea

Na tomto místě uvádíme významná jubilea našich spoluobčanů. Od vyjití zákona o ochraně údajů č. 101/2000 Sb. nelze uvádět bez svolení občana jeho osobní údaje. Nyní dle zkušeností s tímto zákonem je možno uvádět významná výročí spoluobčanů avšak bez uvedení přesného data narození.

Pokud Vám tento způsob sdělování vyhovuje, jsme rádi, pokud Vám vadí, ozvěte se a výročí budeme zveřejňovat jen na základě písemné žádosti.

V minulém období oslavili a v příštím roce oslaví významná životní jubilea tyto spoluobčané:

ČERVENEC 2007

Vladimír Zajíc	83
Marie Černohorská	70
Jiří Hájek	60
Josef Fišera	60
Jiří Šmíd	60
Marie Musilová	50
Miluše Košťálová	50

Manželé Miloslav a Věra Plecháčkovi oslavili v tomto roce 2007 za účasti zástupců SPOZ a OÚ svoji zlatou svatbu.

SRPEN 2007

Anna Malá	84
Ludmila Půlpánová	83
Olga Černohorská	65
Václav Zdichynec	50

ZÁŘÍ 2007

Drahomíra Pijáková	75
Ing. Petr Šabatka	50

ŘÍJEN 2007

Marie Pospíšilová	84
Věra Šmídová	82
Anežka Jeřábková	75
Jaroslav Pavlousek	70

LISTOPAD 2007

Vlasta Vodičková	81
Karel Král	60

PROSINEC 2007

Květoslava Holubová	70
Alena Malá	65
Jiří Hledík	65
Jiří Pavelka	50

LEDEN 2008

Miluše Poláková	81
Zdenka Štumrová	80
Zdeněk Čihák	70
Jarmila Polednová	70
Pavel Křemenák	60
Václav Vodička	60
Zuzana Čiháková	50

ÚNOR 2008

Josef Müller	86
Anna Formánková	83
Alena Chudomská	80
Ing. Václav Koudelka	65
Marie Štěpánková	60
Marta Košťálová	60
Josef Řehounek	50
Ladislav Kohout	50

BŘEZEN 2008

Božena Petříčková	93
Josef Šturm	85
František Zvěřina	80
Jaruška Petříčková	70
Jarmila Vodičková	50
Irena Cihelková	50
Anna Zvěřinová	50

Všem výše jmenovaným srdečně blahopřejeme a přejeme mnoho elánu a životního optimismu do dalších let.

Upozornění: Pokud vaši blízcí oslaví nějaké kulaté rodinné výročí (např. diamantovou, zlatou svatbu) a chcete při oslavě využít služeb Sboru pro občanské záležitosti (např. poskytnutí Obřadní síně, pomoc při organizování oslavy, návštěvy doma apod.), rádi vám vyhovíme. Iniciativa ovšem musí vyjít od Vás, kteří znáte situaci v rodině.

ZPRÁVY

■ V sobotu dne 20.10. se v Obecním domě konala taneční zábava „Staročeské vinobraní“. Akce se vydařila. Chvilku vzrušení při „kradení“ hroznů, nebo při tanečních kreacích si užil jistě každý zúčastněný. O hudební doprovod se postarala skupina Triton. Občerstvení a technické zabezpečení zajistil Obecní úřad ve spolupráci se Sborem dobrovolných hasičů.

■ Bohaté účasti se těšila již tradiční dětská Mikulášská diskotéka, která proběhla dne 8. prosince v sále Obecního domu. Tuto akci organizovala Základní škola spolu s Obecním úřadem. Děti byly za svoji statečnost odměněny bohatou nadílkou. Pro všechny zúčastněné hrál a moderoval diskžokej Miloš Láša.

Vánoční koncerty:

■ S blížícím se časem vánočním vás chceme pozvat na tradiční předvánoční koncert, který se bude konat v sobotu dne 22. prosince 2007 od 18.00 hod. v kostele sv. Václava ve Starých Ždánicích. Tentokrát si budete moci vyslechnout vánoční písně a koledy v podání dechové kapely Živaňanka.

■ Pokud vyjdou veškeré přípravy, bude se v sobotu dne 5. ledna 2008 od 16.00 hod. konat, opět v našem kostele, koncert pěveckého sboru Suk Pardubice, který nás potěší Rybovou Českou mší vánoční.

■ I v letošním roce se na Štědrý den uskuteční ve 24. 00 hod. půlnoční mše svatá, kterou bude celebrovat P. ThDr. Pawel Nowatkovski. Ten, kdo se ani letos nenechá unést odpočinkem u televize a pojídáním vánočního cukroví a vyrazí kolem půlnoci „do ulic“ rozhodně neprohloupí. I letos si budeme moci šťastné a veselé Vánoční svátky popřát při přípitku se svařeným vínem či punčem.

Plesová sezóna:

■ V roce 2008 je pro milovníky tance připravena série plesů. Jako první se bude konat dne 19. ledna Myslivecký ples. Následovat jej bude 2. února Obecní ples a do třetice 16. února Hasičský ples. Plesy se budou konat v sále Obecního domu od 20.00 hodin. Všechny občany tímto srdečně zveme a přejeme příjemnou zábavu.

■ Nesmíme opomenout ani dětský karneval, který se uskuteční 24. února od 14.00 hodin. Děti se mohou těšit na bohatou tombolu a Miloše Lášu.

Výstavba kanalizace:

V letošním roce započala druhá etapa výstavby tlakové splaškové kanalizace v jižní části obce. Proinvestováno bylo 5 600 000,-Kč z dotace Ministerstva zemědělství ČR, 1 500 000,-Kč z dotace Pardubického kraje a 900 000,-Kč z rozpočtu obce.

V průběhu měsíce prosince 2007 byly zakončeny veškeré práce spojené s touto výstavbou. Občané, mající k této fázi výstavby nějaké připomínky či dotazy, se mohou obrátit osobně či písemně na Obecní úřad, nebo nás kontaktovat prostřednictvím e-mailu.

Další pokračování výstavby je plánováno, pokud to počasí dovolí, na přelom měsíce leden – únor 2008.

Občané, kteří mají na svém pozemku umístěnou odpadní šachtu připojenou na hlavní řad, se mohou (po osazení čerpadlem) z domu gravitačně připojit sami, nebo prostřednictvím firmy ABK, která si účtuje 800,-Kč/m, včetně materiálu, provedení výkopových prací a následného uvedení do původního stavu. Kontaktní osoba firmy ABK je p. Ždárský tel: 724 227 707.

Připomínáme všem, že povinnost připojení na kanalizaci, pokud je to technicky možné vyplývá u vlastníků pozemků a staveb na území obce Staré Ždánice ze zákona č. 274/2001 Sb., O vodovodech a kanalizacích § 3 odst. 8. Pokud se vlastníci nena-
pojí na kanalizaci, budou muset Obecnímu úřadu ve Starých Ždánicích dokládat způsob likvidace splaškových odpadních vod.

Všichni občané, bydlící v domech u kterých je již zbudování šachty a připojení na hlavní řad provedeno, mají možnost tlakovou kanalizaci začít využívat. Proto jim bude účtován paušální poplatek za tuto službu ve výši 1 000,-Kč na osobu a rok. Tato částka může být na Obecním úřadě uhrazena v celkové roční výši, nebo ve čtvrtletních splátkách. Výše úhrady za tuto službu byla stanovena zastupiteli obce na základě cenové kalkulace skutečně vynaložených nákladů na provoz kanalizace a zpracování splaškových vod na ČOV, která je k nahlédnutí na Obecním úřadě.

Vzhledem k tomu, že bylo zjištěno, že na katastru naší obce se stále nacházejí pozemky jejichž majitelem je dle listu vlastníka stále Místní národní výbor Staré Ždánice, bylo vyvoláno jednání, které umožní případné vrácení pozemků původním majitelům, nebo převedení na Obec Staré Ždánice.

Za účelem udržení vzestupné tendence trvalého rozvoje venkova byl vypracován program obnovy obce Staré Ždánice, který v následujícím období 2007-2012 umožní snadnější možnost čerpání z grantů a dotací nejenom z Pardubického kraje.

■ Z důvodu bezpečnosti a plynulosti silničního provozu Obecní úřad zakoupil dvě vypouklá zrcadla, která umístil na křižovatku v centru obce. V nejbližší době dojde k zakoupení dalšího velkého zrcadla, které bude umístěno na křižovatku se silnicí II./333.

■ V současné době probíhá jednání za účelem zajištění materiálu na provizorní opravu místních komunikací.

■ Po zažádání, o státní neinvestiční dotaci na čerpání pro jednotku SDH, Obec Staré Ždánice získala finanční částku v celkové výši 78 000,-Kč, která je určena na školení členů jednotky a na opravu výjezdového vozidla.

■ Poplatky na rok 2008 se stanoví takto:

- svoz komunálního odpadu zůstává ve výši 400,-Kč za občana,
- poplatek za jednoho psa se zvyšuje na částku 50,- Kč.

■ Vodovody a kanalizace Pardubice a.s. informují, že v souladu s obecně závaznými předpisy a na základě rozhodnutí statutárních orgánů společnosti, byla schválena úprava ceny vodného a stočného od 1.1.2008 takto:

- vodné: cena za 1 m³ dodané vody činí 27,33Kč,
- stočné: cena za 1 m³ odvedené odpadní vody činí 31,67Kč.

Na základě stálých problémů s kanalizací a toaletami v budovách základní a mateřské školy bylo zadáno vypracování projektové dokumentace na odstranění těchto závad. Opravy se plánují na letní prázdninové měsíce, aby byl co nejméně narušen chod těchto institucí.

■ Koncem měsíce listopadu 2007 se konala ve spolupráci s Diakoníí Broumov humanitární sbírka. Podařilo se nashromáždit dostatečné množství oblečení, lůžkovin a domácích potřeb. Děkujeme všem občanům, kteří nebyli lhostejní a poskytli pomoc lidem v nouzi.

■ Sběr tříděného odpadu:

Od ledna 2008 bude v naší obci zaveden nový systém sběru tříděného odpadu. Obec již nebudou hyždit nevzhledné kontejnery na tříděný odpad, které si někteří občané pletli s místem pro odhození čehokoliv. Stejně tak jako v mnoha okolních obcích, tak i my jsme přistoupili k systému třídění papíru, plastů a nápojových kartonů (tetrapak) do pytlů,

kteří budou pravidelně každou 1. a 3. středu v měsíci odváženy od každého domu. Pracovníci provádějící svoz budou provádět namátkové kontroly správného třídění v jednotlivých pytlích. V případě zjištěných nedostatků budou pytle ponechány na místě k důkladnému přetřídění. Věříme, že tento systém si v brzké době oblíbíte, neboť Vám odpadnou problémy kam s Vámi vytříděným odpadem, když kontejnery jsou již naprosto plné.

Příslušný počet pytlů v barvě modré (na papír), žluté (na plast) a oranžové (tetrapak) si vyzvedněte na Obecním úřadě.

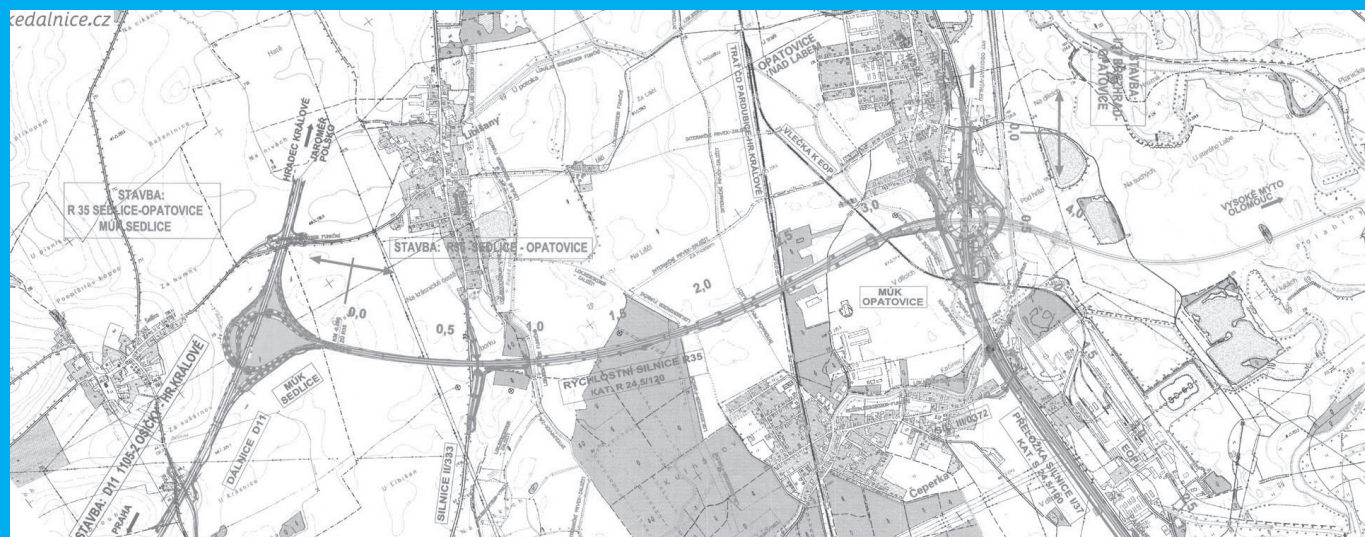
V případě Vašeho zájmu a ochotě pomoc základní škole můžete vytříděný papír a čisté, sešlápnuté pet lahve odnášet do základní školy, která má ze sběru těchto komodit vlastní zisk, který využívá ve prospěch žáků.

■ Sběrný dvůr:

Opět upozorňujeme, že občané obce Staré Ždánice mají možnost využívat zdarma sběrný dvůr v obci Čeperka. Provozní doba je: středa 11.00-17.00 hod. a sobota 08.00-14.00 hod.

Žádáme, aby občané těchto služeb, v případě potřeby, využívaly a neodhazovali svůj odpad tam kam nepatří.

VÝSTAVBA OPATOVICKÉHO OKRUHU

Podzimní zpráva o činnosti TJ Sokol Staré Ždánice.

Vážení čtenáři rádi bychom vás seznámili se sportovní a kulturní činností naší TJ. Ve dnech 4. a 5.8. 2007 jsme pořádali tradiční již 42. ročník Memoriálu Oldřicha Kašpara. Tohoto turnaje se zúčastnila mužstva Starých Ždánic, Rohoznice, Dolan a Rajnochovic. Fotbalová utkání měly velmi dobrou sportovní úroveň, ke které přispěla i velká účast diváků a fanoušků jednotlivých mužstev. Konečné pořadí bylo následující: 1. Rajnochovice, 2. Staré Ždánice, 3. Dolany a 4. Rohoznice.

V uvedeném termínu proběhl i turnaj starých gard za účasti mužstev Starých Ždánic, Rajno-

Konečné pořadí: 1. Lhota pod Libčany, 2. Rajnochovice, 3. Staré Hradiště a 4. Staré Ždánice.

Během celého turnaje bylo pro účastníky a diváky zajištěno občerstvení v našem stánku.

V sobotu 4.8. jsme pro obyvatele obce a účastníky turnaje uspořádali diskotéku s DJ „Pivrnem“, který dokázal roztančit a pobavit početné návštěvníky. Chtěli bychom poděkovat všem členům a příznivcům, kteří se podíleli na organizaci a zabezpečení tohoto sportovního turnaje a všem přítomným divákům za podporu kopané v naší obci.

Hráči staré gardy Starých Ždánic ještě odehráli turnaje v

lových mužstev k několika změnám.

Odchody: Juriček (přestup), Zumr a Turanský (hostování do 31.12.2007)

Příchody: Ehl, Šimák, Kořínek a Bartoš (hostování do 31.12.2007), Ondřej Pleskot (přestup)

Družstvo	místo	záp.	+	O	-	skóre	body	(prav.)
Muži	13.	13	3	3	7	13:34	12	(- 6)
Dorost	2.	9	6	1	2	31:13	9	(+7)
Žáci	8.	6	1	1	6	8:31	4	(- 8)

chovic, Starého Hradiště a Lhoty pod Libčany. Starší pánové předváděli divákům, že fotbal nezapomněli a především, že tento sport je možné aktivně hrát bez ohledu na věk sportovce.

Přelovicích (4. místo) a v Semné (2. místo).

Na počátku nového ročníku fotbalové sezóny 2007/8 došlo v hráčském kádru u našich fotba-

Dosavadní výsledky a umístění našich mužstev mužů, dorostu a starších žáků.

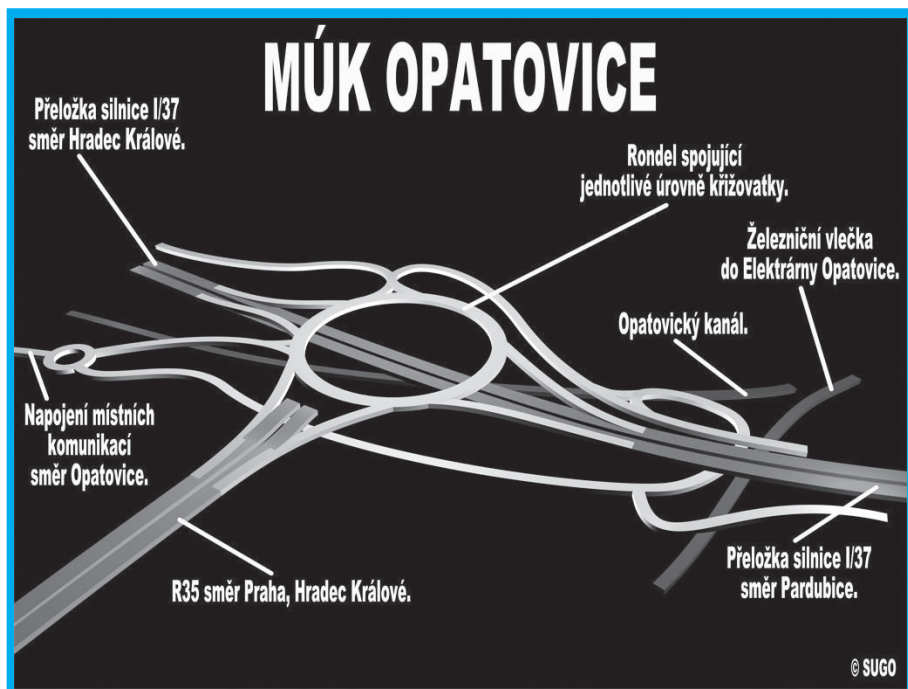
Z uvedené tabulky je patrné, že nejlepších výsledků dosahuje mužstvo dorostu.

Děkujeme všem hráčům, trenérům a vedoucím našich mužstev za sportovní výkony a reprezentaci naší obce.

Dále si vážíme našich příznivců za podporu při fotbalových utkáních a věříme, že budou i v budoucnu rádi navštěvovat sportovní a společenské akce, které pořádá naše TJ Sokol Staré Ždánice.

Do nového roku přejeme obyvatelům naší obce hodně úspěchů v osobním a pracovním životě a všem především pevné zdraví.

předseda TJ Sokol Staré Ždánice

Žít na venkově znamená ctít jiné hodnoty

Rozhovor se senátorkou Václavou Domšovou

■ Jako občan se na Vás jako na senátorku mohu obrátit s čím?

“Na senátora se můžete obrátit prakticky s čímkoliv. Snažíme se pomoci, když to někde nefunguje, snažíme se věci „postrkovat“. Pravdou je, že si nás mnohdy občané pletou s advokáty, ombudsmanem, Vševedem nebo bývalým stranickým tajemníkem, kterému stačilo zvednout telefon... Senátor ale může posloužit třeba právě tím, že „otevře dveře“ na příslušná ministerstva, úřady... Přesto naší hlavní prací je legislativní proces, zákonodárství a vše s tím spojené. Proto mi velice pomáhají všechny připomínky, podněty i stížnosti, se kterými za mnou občané při pravidelných pondělních senátorských dnech v obvodu přicházejí.”

■ Co považujete za největší úspěch svého dosavadního senátorského působení?

“Před pěti lety jsem voličům slibovala, že budu stát na straně venkova a toho se snažím držet. Má práce v tomto směru se týká například výrazného posílení rozpočtů zejména malých obcí v rámci změny zákona o tzv. rozpočtovém určení daní, a to už od 1.1.2008. Tomu však předcházela téměř tři roky dlouhá diskuse, několik seminářů a veřejných slyšení, které také např. vyústily v podání ústavní stížnosti v této věci, ale i Petice proti diskriminaci venkovského

obyvatelstva, kterou jsme organizovali se Spolkem pro obnovu venkova. To vše vytvořilo potřebný tlak a vláda se začala touto problematikou vážně zabývat. Na můj vkus jdou ale všechny tyto změny příliš ztuhla, pomalu a složitými vyjednáváním. Již třetí rok předsedám v Senátu Stálé komisi pro rozvoj venkova, kde o problematice venkova často hovoříme a snažíme se zájmy venkova prosazovat. Věřte, že to není jednoduché. Všechny moje aktivity můžete najít na mých internetových stránkách www.domsova.cz.”

■ Čeho byste ještě v rámci svého mandátu chtěla dosáhnout?

“Venkov nejsou jen starostové a obce jako takové, ale i zemědělství, lesy, životní prostředí, školství, kultura, zdravotnictví a sociální problematika, podnikání, doprava... Takže práce až nad hlavu! Jde mi o zlepšení kvality života na venkově a v tomto směru je to nelehký a hlavně dlouhodobý úkol.”

■ Jak Vám pomáhá mimosenátní činnost v práci senátorky?

“Z doby předsenátorské mi zůstalo předsedování v Dobrovolném svazku obcí Region Orlické hory. Ta práce mě vrací takřka zpátky na zem. Např. zjišťuji, jak zbytečně složité je čerpání různých dotací, jak přebujelá je byrokracie s tím spojená, jak je těžké jen se zorientovat v jednotlivých dotačních titulech, jak složité je projekty EU nejen dofinancovat, ale zejména předfinancovat atd. Prostě kontakt se starosty z celého mého volebního obvodu (136 obcí) je pro mne velmi přínosný. Také jsem ještě místopředsedkyní celorepublikového Spolku pro obnovu venkova, docházím na jednání Komory obcí při Svazu měst a obcí atd. atd. Všechno to je pro mou práci velice důležité a podnětné, ale nějak přestávám stíhat... Musím dodat, že za tyto aktivity neberu žádný plat. Mým jediným příjmem je ten senátorský.”

■ Účastníte se řady vesnických akcí...

“Ano a moc ráda. Pokud jsem pozvána a čas dovolí, absolvuji i několik akcí za víkend. Hodně fandím dobrovolným hasičům a všem vesnickým spolkům. Jsou to lidé, kteří vesměs hýbou veškerým děním na vesnici a snaží se obohacovat život i těm ostatním. A právě pro ten pravý venkovský život je důležité, aby se lidé scházeli a dobře spolunažívali. Co by byla platná vyšperkovaná vesnice, když by tu lidé spolu nemluvili! Dnes je takový trend, že ve vesnici si postaví nové domy lidé z města a starosta si mne ruce, jak mu budou nové děti chodit do školy, jak se mu posílí rozpočet, ale mnohdy bývá skutečnost jiná. Tito novousedlíci jezdí do zaměstnání do města, děti vozí do školy sebou, postaví si dvoumetrový plot, žádných akcí v obci se nezúčastňují. Pro tu obec v podstatě nejsou žádným přínosem, žijí dále tím městským spotřebním způsobem života. Neříkám, že takový jsou všichni. Bude to tak jednu generaci trvat, než si ti lidé zvyknou a pochopí, co to je žít dennodenně na vesnici. Žít na venkově totiž znamená i ctít jiné hodnoty.”

■ Mluví se o pořádání olympijský her v Praze. Venkov je proti...

“Můj názor je jasný. Ačkoliv srdce říká ano, rozum velí jednoznačně ne! Naše republika je v současné době zadlužena až po uši. Nemáme jistotu, že různí čeští filutové celou akci nevytunelují. Neumím si představit, k čemu pak budou sloužit megalomanské stadiony.”

■ Chcete ještě něco nakonec dodat?

“Pomalu se blíží vánoční čas, tak bych samozřejmě ráda popřála všem hodně klidu, sváteční nálady a rodinné pohody nejen o Vánocích. A také odvážné vykročení do Nového roku tak, aby ten nastávající rok 2008 byl rokem šťastným. Jaké si to uděláme, takové to budeme mít a přitom nezapomeňte, že „Kde je vůle, tam je i cesta!“

Pavel Bednář

ZPRÁVA WALDORFSKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY

V letošním školním roce se opět naplnila celá kapacita naší WMŠ. Ve dvou odděleních je zapsáno 50 dětí, které pocházejí nejenom z naší obce a obcí přilehlých, ale také z Pardubic, Hradce Králové a okolí těchto měst. Výchovnou činnost zajišťují tři pedagogické pracovnice, provoz WMŠ je v době od 6.30 do 16.00 hodin.

V souladu se školním vzdělávacím programem je pro děti připravena po celý školní rok celá řada akcí. První pololetí zahájila oslava svátku svatého Michaela, která se uskutečnila v závěru měsíce září. Statečnost a odvaha ukrytá v meči, plášti a koruně tohoto rytíře, pomohla dětem překonat nebezpečí hroící od zlého draka a bezpečně projít hvězdičkami značenou cestičku ke dračí slu-

ji. Tam každý odvážlivec pomohl zahnat dračí zlo odnesením dračího vejce.

V listopadu jsme zářícími lampiony, které jsme při setkání s rodiči a dětmi vlastnoručně vyrobili, přivítali sv. Martina. Za zpěvu písní jsme v průvodu došli ke kopci na Psinku (bohužel dopravní situace v obci, z důvodu bezpečnosti dětí, neumožnila jinou trasu), kde jsme byli svědky příjezdu tohoto světce na bílém koni, který dětem přivezl nejenom první sníh, ale podělil se s nimi i o svůj poklad.

Prosinec v MŠ je ve znamení očekávání vánočních svátků. Adventní čas jsme zahájili vánoční spirálou, navštívily nás Barborky ze ZŠ, přišel také Mikuláš s čertem. Těsně před Vánocemi

děti znovu oživí příběh Marie, Josefa a malého Ježíška v dramatizaci vánoční hry.

I v letošním školním roce děti budou navštěvovat různé kulturní akce, které jsou zajišťovány v průběhu roku dle aktuální nabídky. Jako příklad můžeme uvést divadelní představení Divadla z pytlíčku, návštěva VČD – představení Princezna se zlatou hvězdou. Na začátku listopadu jsme ukončili první cyklus ozdravně relaxačních pobytů v solné jeskyni Koré v Lázních Bohdanči. Druhý cyklus nás čeká v jarních měsících.

MÉ PAMĚTI

Závěr přepisu díla MUDr. Vincence Černožského vrchního zdravotního rady

Tehdejší život lidu venkovského, tedy mých rodáků, byl za mých chlapecských let samá práce od časného rána do pozdního večera. V dobách, o nichž píš, nebylo zemědělství na takovém stupni, jako dnes, tehdy vše, co dnes hospodářské stroje obstarávají, konalo se rukama. V zimě za nejtršakutějších mrazů mlátilo se cepy ve stodolách. Pracující vkládali si dovnitř obuvi slámu a zevně obuv obalovali hadry, aby na nohou neomrzli. Výnos pak z hospodářství nebyl v nijakém poměru ku práci. Rolníci své hospodářské výrobky dováželi na trh do Pardubic a Hradce Králové a tam je prodávali, tak např. 6 vajec za šesták (10 krejcarů). Dobytek se prodával ne na váhu, nýbrž od oka přicházejícím řezníkům z města. Každou chvíli bylo je vidět jednotlivě vykročovat si obcí s velkým řeznickým psem majícím na krku otočený silný provaz, sloužící k dopravě dobytka a volajícího: „Co na prodej?“ Za ploty ve dvorech skrytá omladina jim obvykle odpovídala ve verši: „Hůl na pr....“. V létě přicházeli husáci na koupi hus, jež z obce v hejnu odháněli. Lid říkal, že je „lífrujou“ na Prahu nebo

do Němec. Holíčtí prasáčníci (obchodníci vepřovým dobyttem z Holic) přiháněli na prodej do obce polská prasata a uherské bagouny. Byli to veselí kumpáni, kteří rádi pustili v hospodě chlup.

Komunikace byla bídná, neboť cesty byly špatné a okresní silnice žádné. Pro lepší jízdu používalo se po roce 60. obyčejných hospodářských, košatínových vozů, do nichž se upravila k sezení otep slámy, pokrytá houní, teprve později počali si rolníci řídit menší lehké vozíky. Kočárů (bryček) bylo poskrovnu, a když, tak to byly starodávné dědičné vehykle (povozy). Také otec měl takový kočár, ale jak se pamatuji, nikdy jsme v něm nejezdili, za to však v něm pod kůlnou pilně slepice sedaly a vejce snášely. Za tehdejších dob hodně se chodívalo pěšky a skutečně lidé uměli jak se patř vykročovat, takže za nimi cesta mžikem mizela, jako kdyby měli na nohou pohádkové, sedmimílové boty. Ano slyšel jsem vypravovat o řezníku Marešovi z Dolan, jehož jsem osobně znal a jenž byl tchánem ždánického kapelníka Františka černožského, že zchvátil svou řeznickou čubu. Ten také uměl běhat a nosíval v neděli do Ždánic, kde řezník nebyl, po

libře hovězího masa na faru, do školy, mlýna a k nám a při odchodu ptával se vždy otce: „Tak, Františku, v neděli zas mám přinést?“ Tehdy stála jedna libra hovězího masa 12 krejcarů.

Osvětlení v domácnosti bylo primitivní, vždyť za mých dětských let svítilo se kromě olejem hojně loučemi. Ty obvykle dělávali výměnkáři, u nás můj děd ze strany otce, který si při tom rád prozpěvoval. Rád také vyprávěl o Itálii, kde byl 9 let vojákem a posádkou ležel až v Neapoli, odkud také poslal po kamarádovi, z vojny domů se vracějícím, Malý obraz, představující kouřící sopku Vesuv, Marii Jiráskové z Dolan, později své první manželce, který dosud naše rodina chová jako památku.

Tehdejší strava byla prostá, většinou bylinná a tedy zdravá. Mléko, černý chléb, brambory, různé vaření, luštěniny a zelenina byly hlavními pokrmy. V neděli se pekly buchty nebo vdolky, o svátcích, pouti a posvícení koláče, vánočky, mazance. Káva a maso zřídka přišly na stůl, místo kávy jedla se mléčná a česneková polévka (česnačka) a o pouti a posvícení zabila se nějaká domácí

drůbež, o masopustě pak krmit. Chléb se pekla doma v chlebových pecích a při tom se pekávaly placky (podplamenice). Chlebová pec byla dětem zamilovaným rejdištěm, výměnkářům místem odpočinku a ohřátí. Za mých dětských let mastilo se také lněným olejem. Čeleď jídla ze společné mísy a s ní zhusta i hospodář – to byl zdravý, neškodný komunismus.

Vznikem průmyslu cukrovarnického v Čechách začalo v mnohých krajích naší vlasti racionálnější hospodaření, tedy i v mém rodišti začala se pěstovati cukrovka. První cukrovar v naší krajině byl cukrovar v Syrovátce. Historie tohoto cukrovaru, sestavená na podkladě informací správy závodu, je připojena ke kronice.

V letech 60. se ještě úhořilo, t.j. každoročně se nechávaly některé polní parcely neosety, nebylo tehdy dostatek chlévské mrvy a proto si měly úhořené pozemky odpočinout a při tom samostatnou přeměnou prstě nabýti nové síly k produkci. Na pozemcích, ležících úhorem, pásával se dobytek. Jaká to byla národohospodářská ztráta! S pštováním cukrovky počalo se vyráběti umělé hnojivo a tak mohl rolník chybějící chlévskou mrvu nahraditi mrvou umělou. Tím také přestaly úhory. V roce 1869 – 1870 byl postaven akciový cukrovar v Opatovicích n.L., jenž však v roce 1885 vyhlásil konkurs a zanikl. Tovární budovy koupil později zemský výbor a zřídil v nich v r. 1890 – 1891 zemskou polepšovnu. tento cukrovar měl filiální váhu ve Ždánicích, na které otec můj odvažoval řepu, později také pro cukrovar syrováteký. Byl těchto závodů jednatelem. Otec a někteří rolníci ždáníčtí byli akcionáři opatovického cukrovaru.

Pěstování cukrovky a výrobou cukru dostal se do domácností cukr a obvyklé za mých dětských let slazení syrupem přestalo. Nelze popřít, že vznikem cukrovarů a pěstováním cukrovky vzkvétal blahobyt ve stavu rolnickém. Cukrovary dávaly napřed rolníkům peněžité zálohy na řepu, takže mnohý rolník v okamžité tísní peněžní nemusil se obracet k lichvářům, jichž bylo ve městech jako hub po dešti. Mnohý rolník z nemístného studu, totiž nežli by byl šel si vypůjčiti peníze od peněžního ústavu, raději šel potajmu k lichváři a to býval zpravidla jeho hrob. Mnohým rolníkům staly se však také zmíněné cukrovarnické zálohy osudnými, jelikož začali žít nad své poměry lehkovážně a hlavně začali pěstovati hazardní hry v karty (karban), jež mnohdy, nežli se řepa nasela, peníze pohltily. V mém rodišti takový život nebyl. Pamatuji se jako student, že v hostinci otcově, nynějším Žilkově, scházeli se v neděli a ve svátek odpůldne místní rolníci, aby

si zahráli o skrovné peníze v karty. Nejoblíbenější jejich hry bývaly: Mariáš, Barvička, Darda, Cvik a Kolomazna. Při tom hrával starý Špás na svůj flašinet, který občas nosíval do Žizelic u Chlumce n.C. do správy, říká: „Musím zase ty muzikanty donést do Žizelic, špatně foukají.“ Mladší generace ráda koulívala kuželky. Kuželník byl před hospodou stranou u plotu na prostranství před kostelem. Nejznamenitější toho času kuliči byli, jak se pamatuji, zemědělský kapelník Černošský a dosud žijící okrasní cestář v.v. Jan Holický.

Tehdejší rodáci moji byli lidé zbožní, mravní, pracovití. Rádi chodili do kostela a také někteří, obzvláště ženský svět, na poutě, a to hlavně na svatosalvátorskou do Chrudimě a svatopolskou na sv. poli (hřbitově) v Přelouči, kde také odpočívá jeden z vynálezců ruchadla, František Veverka, kdežto druhý, Václav Veverka, pohřben jest na hřbitově ve Dřívči.

Také do dalekých pruských Vamberk se chodilo na pout a s procesím ke studánce v lesích u Čivic, kde se prý dráteníku zjevila Panna Maria. Poslední návštěva však brzy přestala, když se začalo pochybovati o věrnosti zjevení dráteníkova. Že také zamilovaní mládenci a panny na pouti chodili, tomu nelze se diviti, modlili se na dobrý úmysl, aby se za sebe dostali. K modlení používal lid modlitebních knih, z těch se ženy v kostele napořád modlily, ale také hojně muži. Mladší ženský svět míval menší, vkusnější modlitby a nikdy u nich nescházel bílý, vyšívaný šáteček, v létě i kytička z máty, božího dřevce a rozmarýny. Starší ženy modlily se z objemných, švabachem tištěných Nebekličů, prokládanými mezi listy četnými obrázky svatých, památkami to hlavně z poutí. Uvnitř na deskách těchto nebekličů často zaznamenávány byly rodinné události – narození a úmrtí členů rodiny (rodokmeny). Slabozraké babičky modlily se růženec. Maminky pak, které v neděli odpůldne nešly k požehnání, modlily se doma z modliteb. Při každém zvonění poledne a klekání lid se modlil, rovněž před jídlem. Při podzdvihování znamenal se křížem. O křížových dnech chodilo se s procesím do polí, kde se prosilo za odvrácení povodní, bouřek, sucha a krupobití. Za bouřky a řádění hromu obyvatelé v domácnostech rozsévcovali hromničky, křížovali se a modlily. Matky nám dětem říkaly: „Vidíš, Pánbřek se hněvá, hrozí.“ Lidé obnášeli umírající svčenými svíčkami a pamětlivi byli zaopatření a posledního pomazání před smrtí. Neděle a svátky světili a leda ve žních při hrozících živelních pohromách výjimečně pracovali.

Bývalo zvykem, že soused sousedu vypomáhal v případě potřeby, obzvláště v neštěstí. Tak svázeli zdarma vyhořelým spoluobčanům stavební materiál a jiným potřebným jinaké práce zdarma konali. Ano, tehdy se více udělalo zdarma nežli dnes za peníze. Kam se poděla ta křesťanská láska?!

V těch dobách panovala snášelnost a vzájemná úcta. Knězi, učitelům, strýcům, kmotrům a zámožným sedlákům líbávala lid na potkání ruku, neboť poslední byli zpravidla většinou vesnice za kmotra a s mnohými byli v poměru příbuzenském, vždyt tehdy bývaly rodiny počtem členů četné a zpravidla nejstarší syn dědil usedlost, kdežto ostatní sourozenci se přiženili nebo vydali jinam, nejčastěji však zůstali v rodné obci a tak byla celá vesnice více méně spřátelena. Titul „pane“ zřídka bylo slyšati, zato napořád „strýčku“, „kmotříčku“, „pantáto“ a „panímámo“. Také čeleď a dělný lid říkal svým chlebovárcům „pantáto“ a „panímámo“. pozdrav „má úcta“ se vůbec neznal, místo něho se říkalo „Dej vám Pánbůh dobrýtro, dobré poledne“ a při práci „Pomáhej vám Pánbůh“.

politika se tehdy vůbec nepěstovala, lid žil v klidu, míru a byl skromný, držel na víru, čest a charakter. Porovnávali se život tehdejší s životem dnešním, jaký je rozdíl! Dnes je všude samý ruch, samý spolek, samé sdružení (organisační) a při tom sobectví v nejvyšším stupni, honba za mamonem, módou, zábavami a požitkářstvím – a lidstvo je čím dále tím neklidnější, nespokojenější a živobytí těžší a bude ještě těžší. Nic jiného nepomůže než návrat k občanským ctnostem, ku práci a spořivosti.

Literatura zábavná nebo jiná se nepěstovala, zato se čítával pilně Pečírův kalendář, do něhož se zapisovaly hospodářské účty a různé poznámky, týkající se hospodářství, tak př. kobyla Šimla, Vranka byla připuštěna dne kráva Plavka, Straka se běhaly dne prasnice se boukala dne..... atd.

Pokud se týče kroje, ten byl celkem jednoduchý, svědčící o spořivosti, a nedá se v nejmenším porovnat s dnešní nákladnou, přemrštěnou módou. Za mých dětských let nosili muži v létě ve všední dny pracovní nejčastěji rezné, plátěné kalhoty (plátěnky) a plátěnou halenu (plandu) nebo nějaké levné štrukové šaty. také žluté nebo černé ke kolenům sahající kožené kalhoty (koženky), o nichž se říkalo, že v létě chladí a v zimě hřejí. V zimě se nosil teplejší šat, tak zvané burnusy (dlouhé, vlněné kabáty), bílé nebo žluté, vzadu obyčejně vyšívané ovčí kožichy a ovčí koženky. Jako pokrývka hlavy byly v létě nejčastěji měkké čepice, napřed s koženým štítkem,

nebo slaměné širáky, zejména o žních, v zimě chlupaté, kožené čepice (beranice). Ve sváteční dny nosily se měkké nebo tvrdé klobouky plstěné. Jeden čas nosili svobodní mládenci důstojnické čepice s prýmek a kokardou, ale bez vetkaného na ní orlíčka. V neděli odpůldne bylo viděti šohaje vykračovati si s rákoskou v ruce po vsi a sem a tam se baviti u vrátek s dívkami. V létě chodilo se většinou naboso, jinak se nosily vysoké boty s tvrdými holinkami, později shrnovačky (vysoké boty s nakrabacenými holinkami). po domě se hojně nosily pantofle. Sváteční šat výměnkářů skládal se z dlouhého šosatého, zeleného kabátu, koženek, vysokých bot s holinkami, jimž se říkalo punclovky nebo kanony, černého, hedvábného šátku na krku a širokého, plstěného klobouku. ženy a dívky nosily v létě ve všední dny prací kartounové šaty a takové též šátky na hlavách. V neděli a ve svátky mívali dívky a mladší vdané ženy na hlavě hedvábné, pod bradou uvázané šátky, jež jim mnohem lépe slušely nežli dnešní všelijak zformované kokrhele. Sváteční šat letní býval z lehké látky, zimní z látky vlněné. Také se nosily vatýrky (spodní vatované sukně). Kožešiny tehdejší ženy nenosily, zato však vlněné punčochy a dlouhé sukně, byly cudné, otužilé a zdravé. Mílkada neznaly a chloubou jim byly jejich dlouhé vlasy. Vdané a starší ženy nosily do kostela různobarevné dlouhé šátky (plachetky), nejvíce tak zvané „angorky“ z vlny angorských koz, splývající jim z hlavy dolů, a zámožnější hospodyně šustívaly o svátcích svými svatebními, hedvábnými sukněmi.

Za smutku se nosily šaty a šátky černé. také se pamatují na krinily (ženské sukně zvonovitého tvaru, uvnitř s obručemi). Móda ta přišla k nám z Paříže, kde ji zavedla francouzská císařovna Eugénie, manželka Napoleona III., hlavně pro sebe, když chtěla zakrýti své těhotenství. Móda ta, nad níž nebylo nevkusnější, jak svět dlouho trvá, rychle zanikla. Prádlo se šilo z domácího plátna, cíchy z domácího kanafasu. V selských komorách vyrovnány byly na postelích peřiny pro nevěsty, byla to chlouba hospodyně - matek.

Tak skromně, jako se šatil lid dospělý, šatily se také děti. Šperky (skvosty) zřídka dky bylo viděti, leda nějaký zlatý, nebo stříbrný prstýnek na dívčím prstě a nějaký ten rodinný šperk granátový, jenž se však jen o významných dnech nosíval, jinak uložen byl v rodinné truhle, v níž také bývaly v punčoše uschovány stříbrné a zlaté mince (dolary, dukáty), mezi nimiž také peníze, darované dětem kmotry do vínku. Snubní prsteny byly bílá vrána.

Příbýtky, stáje a stavení bývaly jak

zevně, tak uvnitř každoročně bíleny vápnem, a to hlavně před poutí a posvícením, a proto byly následkem této desinfekce čisté, bez štenic, jimiž se města hemží. Malbu bylo zřídka kde viděti. Do obce přijížděli vápeníci (obchodníci s vápnem) a voláním „Váp – váp – váp“ na sebe upozorňovali a ke koupi vápna zvali. příbýtky se mnoho nevětraly, zejména v zimě, nýbrž okna ucpala se na zimu mechem a tak zůstala až do jara uzavřena. Stěny ve světnici zdobily se obrazy svatých a u stropu bývala zavěšena ozdobná papírová holubička. V hostincích bylo viděti obrazy našich národních velikánů Husa, Žižky, Jungmanna, Havlíčka, Palackého, Riegera aj., a také Královské poselství (reskript), jimž císař František Josef I. slibuje českému národu, že se dá korunovati za krále českého. Avšak slib ten jako šlechtic beze cti věrolomně zrušil a tak kopal hrob své říši a svému rodu. Nábytek v domácnosti býval prostý, důkladný, zpravidla dědičný, jenž však dnes pro svou starobylost jest hledaný a krásný i komnaty šlechticů a boháčů. tak se časy mění, před sto lety byl by takový šlechtic nepodal sedlákovi ruku a dnes je rád, když po něm dostane starou truhlu. Místo v dnešních přepychových dětských kočárkách konejšily nás naše matky v těžkých rodinných kolébkách a někde byly děti houpány i v lokušcích, u atropu světnice provazy připevněny.

Při staveních byly ovocné zahrady se zeleným starým trávníkem na němž si pod košatými stromy domácí v neděli odpůldne rádi hováli. Později se začaly zahrady obhospodařovati – sázeli se na nich brambory, sel mák a jiné plodiny – a tím pozbyly svého půvabu. Dozrávající ovoce bývalo hlídáno v prkenných nebo slaměných boudách, neboť mužská omladina ráda je v noci česala, někdy snad více z rozpustilosti nežli z prospěchu. tehdejší mužská mládež vůbec si ráda zaskotačila, vytáhnou např. majiteli v noci trakař, nebo žebrák na střeche a p., zvláště škádlila toho, o kom věděla, že se nad jejich „legraci“ rozčiluje. Kromě zahrad ovocných bývaly před okny stavení květinové zahrádky, kde domácí ženy, zejména svobodné dívky, pěstovaly květiny. Zpravidla tam vévodila vonná růže stolistá, pivoňka, lilie a žoržína (georgina, jiřina), kterážto poslední chlubívá se nyní svými nesčetnými nádhernými druhy na zahradnických výstavách. Leckdes také slunečnice vypínala svou žlutou hlavu přes ploty zahrádky.

Za svých dětských let slyšával jsem vyprávěti o ohnivém muži, jenž se prý za noci na různých místech objevoval, nejvíce v Plchových olšinách poblíž cesty, vedoucí ze Ždánic do Dolan, a jenž

u lidu vzbuzoval hrůzu, obzvláště když viděl, kterak ohnivý muž okamžikem se octl s jednoho místa na druhém, a to třeba dosti vzdáleném. nikdo ten lid nepoučil, že jsou to světélkující bahenní plyny, poháněné pohybem vzduchu.

Na pohostinství, vrozeném odjakživa Slovanům, se dbalo: o pouti a o posvícení se příbuzní navzájem navštěvovali, při tom jsme však my děti nesměly se cpáti na první místo a nesměly se vůbec míchat do rozpravy osob dospělých. Tak nás rodiče učili skromnosti a společenským způsobům. Před posvícením a poutí posílaly se příbuzným, bydlicím v blízkých obcích, čerstvé koláče čili výslužka. Výslužky se také posílaly v místě po svatbě a zabíjačce (vepřových hodech).

Občas přijížděli do obce kotláři. Byli to uherští cikáni, kteří se zabývali správami domácích měděných kotlů a kteří, když se jim to dalo, zrovna tak kradli jako cikáni domácí. Opravy na dobrých kotlích zjednávali si sami tím způsobem, že kotel obratně potajnu poškodili (provrtali). Své brašny zavěšené přes ramena a své kožené opasky mívaly ozdobeny různými stříbrnými mincemi. domácí cikáni často tábořili ve ždánických selských lesích, odkud přicházeli do obce, aby si tam opatřili nějakou drubež k snědku, zejména cikánky byly v tom mistry. Tyto hádaly také ženským z rukou čili čtly jim planetu a při tom kradly jako straky. Cikáni rádi vykopávali zvířecí zdechliny a ty si upravovali k jídlu.

Zvláštní jest, že se židovstvu mezi mými rodáky nedařilo a tři židovské rodiny, jež jsem znal, se ze Ždánic vystěhovaly.

Za zmínku stojí tzv. obecní valné hromady. Bylo to vlastně slavnostní vyúčtování obecních příjmů a vydání a konalo se každoročně, a to v hostinci u otce jako obecního starosty, a po jeho ukončení bývala hostina, ovšem na útraty obce, které se obyčejně zúčastnili všichni rolníci. Zpravidla připravovala matka za pomoci jiných sousedek vepřovou pečeň, guláš a černou kávu. za nápoj bylo pivo. Obecní servus Černík dělal sklepníka. „Jedli, pili, hodovali, dobrou vůli spolu měli.“ Na tomto hodokvasu měli také účast obecní funkcionáři: ponocný, hrobař, slouha (pastucha). Někdy bývalo několik těchto funkcí spojeno v jedné osobě. Tehdy se pásával vepřový dobytek hromadně na obecním pozemku, zvaném Obec a ležícím severozápadně u vesnice, nyní osívaném. Obecní pastucha, svolával každodenně trubkou své svěřence po staveních.

Po smrti faráře Čeňka, jemuž jsem ministroval ještě jako student na nižším gymnasiu se spolužákem Janem Štěpán-

kem o svátcích při velkých mších, stal se dne 10. března 1875 administrátorem a dne 6. září 1875 farářem přeloučský kaplan Karel Krátký. Ten byl znamenitý kazatel a sám tiskem vydal svá postní kázání. jako středoškolský a vysokoškolský studenti rádi jsme chodili o svátcích a prázdninách na jeho kázání a rádi jsme naslouchali jeho zpívaným mším, neboť on byl výborným řečníkem a zpěvákem. Jestliže se za faráře Čenka obřady církevní o hlavních svátcích konaly slavnostně, tím více se tak dělo za faráře Krátkého. Intrády zaznívaly s kruchty (kúru) při jeho vystoupení na kazatelnu a odchodu s kazatelnou, jakož i v přestávkách kázání a oddílech mše svaté, které parádně začínali hudebníci Rašín s Krejzou, první na trumpetu druhý na bubny (tympany). Rašín se odstěhoval ze Ždánic do Chorvatska. Mše sváteční bývaly figurální se zpěvy a hudbou. Po mši zahrála hudba pochod. Slavnost Vzkříšení na Bílou sobotu a slavnost Božího těla konaly se s nádherou, o Božím těle se střílávalo z hmoždířů. Lid domácí a z přifařených obcí spěchal v hojném vždy počtu k těmto okázalým církevním slavnostem.

Pan farář Krátký byl nadmíru sympatický duchovní, milovaný a ctěný od svých kolaturníků. Rád chodil do společnosti a s námi studenty rád se bavil, jako bývalý středoškolský učitel – byl nějaký čas suplujícím katechetou na pardubické reálce – rozuměl duši studentské a měl pro ni pochopení. Ze Ždánic, kde působil od r. 1875 do 1. července 1887, kdy odešel na faru do svého rodiště Týnce n.L., kde v r. 1902 ve věku 61 let jako tamní děkan zemřel. Za něho byl řídícím učitelem ve Ždánicích Jan Rosolek, který se rovněž s námi studenty rád stýkal a s námi cechoval – byl pořád starý student. Zemřel v r. 1889 ve věku 51 let a je pohřben na hřbitově ždánickém.

Při této stati chci něco povědět o našem životě studentském, jež jsme prožívali mezi svými rodáky, obzvláště v době prázdnin. Málo která asi obec venkovská mohla se tehdy pochlubit takovým počtem studentů jako Ždánice. Mimo mne byli tu kolegové Frant. Košťál, Václav Krejza, Václav Suchánek, bratři Jan a Václav Štěpánkové, Jan Prokeš. Do našeho studentského kroužku také patřili kolegové Dolanští Frant. Kučera a Frant. Pluhovský. Ze jmenovaných dosud žijí: Frant. Košťál, učitel v.v. v Pardubicích, Václav Krejza, řídící učitel v.v. v Pardubicích, Jan Prokeš, mlynář na odpočinku v Dašicích, a Fr. Pluhovský, rolník v Dolanech. Zemřeli: Václav Suchánek, jako vrchní stavební rada obce pražské na odpočinku v Praze v r. 1921 ve věku 66 let a Frant. Kučera, jako vrchní poštovní správce ve Velkém Oseku v r. 1910

ve věku 55 let. Bratři Štěpánkové zemřeli v mladých letech jako vysokoškolské studenti a jsou pohřbeni na hřbitově ve Ždánicích. Těmto zemřelým budiž pokoj a mír!

O prázdninách hrávali jsme divadlo a pořádali zábavy. V hostincích se pělý národní písně, jako to bývalo tehdy všude zvykem. Vůbec se dříve hodně zpívalo. Dívčí zpěv zazníval ze všech stavení. ta dnešní tíživá doba jako by nadobro zadržela ta kdysi zpěvná hrdla česká.

*Hrozné, když Bůh neúrodou
a morem trestá přísně,
však ze všech trestů největší,
když národ nemá písně.*

Silvestrovské večery bývaly poněkud hlučnější. Náš povšechný styk s rodáky býval upřímný přátelský. Tehdejší parádní úbor studentský bývala čamara. Za studií na nižších středních školách nosili jsme čepice zvané poděbradky (měkké sametové čepice barvy tmavočervené na okraji se šedivým beránkem a vpředu se sokolím perem).

Dne 12. srpna 1881 shořelo Národní divadlo v Praze. Po došlé zprávě pořádána byla místní sbírka jako všude po oblastech českých.

Usadiv se v r. 1886 jako lékař v Pardubicích stav se tam také úředním lékařem, zůstal jsem jediný ze všech jmenovaných kolegů ve styku se svými rodáky, vždýť mnozí z nich u mne za mého 39letého pobytu v Pardubicích hledali pomoc lékařskou a také v úředních věcech se na mne obraceli. Moji snahou bylo vždy jim pomoci, vždy jim prospěti.

V roce 1882 zřízen byl ve Ždánicích dobrovolný hasičský sbor, jeden z prvních hasičských sborů v okrese. Jeho prvním velitelem byl mlynář Josef Prokeš, jednatelem učitel Čeněk Pleskot a pokladníkem farář Karel Krátký. Otec můj jako obecní starosta byl v r. 1892 jmenován čestným členem sboru. Čestný diplom chová naše rodina.

Ve dech od 7.-9. září 1883 konala se slavnost odhalení pomníku vynálezci Ruchadla bratrancům Veverkovým v Pardubicích. K této velkolepé národní slavnosti, jež byla vlastně velkou manifestací rolnictva z Čech, Moravy a Slezska, shromáždilo se veliké množství lidstva ze širokého okolí a i z krajů vzdálených. Také ze Ždánic se nás hojný počet této slavnosti zúčastnil. Průvod zahájila nepřehledná řada selských banderí, mezi nimi byli také jezdcí ze Ždánic. V čele těchto banderí jeli selští stařešinové: Matěj Jičínský z Dolan, Antonín Tichý z Vysoké n.L. a František Jirout z Hostovic. Nepomyslí jsem si tehdy jako medik, když jsem hleděl na ty svérázné

typy, že někdy jako lékař je budu ošetřovati. Matěj Jičínský pohřben jest na hřbitově ždánickém, kam byl z Pardubic, kde zemřel, převezzen. Před smrtí ke mně pravil: „U sv. Václava, ve Ždánicích jsem křtěn a tam chci také odpočívati.“ Slavnostním řečníkem byl Dr. Lad. Rieger, vůdce národa, jenž pod heslem „Nedějme se“ neohroženě hájil našich práv národních proti nepřátelským vládám vídeňským. Byl to jeden z oněh starých, velikých a nezištných vlastenců, bez nichž byl by se národ náš sotva dožil dne 28. října 1918 – dne své samostatnosti, spíše by je byl do té doby stihl osud Slovanů polabských. Řeč Riegerova byla každou chvíli provázena salvami výkřiků a potlesku přítomných. Kam se podělo tehdejší vlastenecké nadšení a opravdové národní cítění?!

Obecní honitba ždánická, ku které patří, nemajíc předepsané výměry, honitba púchovská, byla od dávných dob pronajímána. V letech 60. byl jejím nájemcem tehdejší nájemce panského dvora ve Ždánicích, vlastně ve Stěblové, Josef Kraus z Pardubic. Do té honitby chodil také honit bratr Krausův, vojenský soudce (auditor), později přednosta vojenské kanceláře císařovy a konečně místodržitel království Českého, povýšený do stavu svobodných pánů, a s ním jeho přítel okresní komisař, později okresní hejtman pardubický, s titulem místodržitelského rady, Ignác Baukal. Tomu, jenž byl výborným střelcem, nosil jsem jedenkrát jako malý student, když přijel k otci do honitby ždánické na hon, zastřelenou zvěř. ten byl také příčinou, že jsem se usadil jako lékař v Pardubicích, kde pak jsem byl jeho domácím lékařem až do jeho smrti. Jmenovaný Josef Kraus byl c.k. pošmistrem v Pardubicích, později majetníkem velkostatku dobřeničského, potom hrochovotýneckého a byl také povýšen do stavu svobodných pánů. V jeho rodině jsem byl rovněž domácím lékařem. Po dlouhou řadu let býval nájemcem honitby ždánické můj otec a také já sám, jenž jsem začal za studií středoškolských střílet. tehdy však se neužívalo dnešních pušek zadovek, nýbrž pušek zepředu k nabíjení (perkusek). Zadovky přišly k užívání teprve po roce 70. Náruživým Nimrodem (lovcem) býval můj dosud žijící sourostenec a spolužák, ždánický hrobař Jan Šturm vulgo Šturma zvaný, který si dnes ještě při svém pokročilém věku rád vyjde s flintičkou. Pamatuji se, a on jistě také, na jednu událost, kdy mi totiž před 50 lety v Púchovských olšinách, kde pásal krávy, do vzduchu vyhodil sou čepici, abych ji trefil. Rána třeskla a z milé čepice lítala vata. Lovu zdar!

Malou stať chci také věnovati zdravotním poměrům a léčení. Za mých útlých dětských let byly v okolí Ždánic rozsáhlé, vodou napuštěné panské rybníky, a to Oplatil, Malá a Velká Čeperka, Bohdanečský a Rozkoš. Na hrázi těchto rybníků stály staleté duby. Dokud byly rybníky vodou napuštěny, čímž se krajina stávala mokrou, bažinatou, dotud hojně panovala v mém rodišti střídavá zimnice (bahenní zimnice, malarie). Nejtěžší forma této nemoci je zimnice čtvrtodenní, tj. se záchvaty, dostavujícími se každý čtvrtý den. Proto se také mezi lidem ujal pořekadlo pro lidi neodbytné a zlobivé děti: „Ty jsi jako čtvrtodenní zimnice.“ Tehdy ještě nebyl znám původce choroby, jímž jest zvláštní bahenní komár, který s nemocného přenáší nákazu na zdravého. Jakmile se rybníky vypustily, vysušily a hospodářsky obdělaly, ihned vymizela malarie. Druhou zhusta tehdy se vyskytující nemocí byly pravé neštovice (variola). Při tehdejších nedbalých zdravotně policejních opatřeních a nepovinném očkování šířila se snadno a rychle neštovičná nákaza. Kdo této hrůzné a ohavné nemoci z nemocných podlehl, ten si odnesl, ne-li jiné vážnější následky, tedy trvalé jizvy na kůži. Co to tehdy bylo mladých a starých lidí zohyžděno ve tváři a těm mnohdy se dostalo místo politování ještě výsměchu spolublížních, „že čert na nich mlátil hrách“. Zjistě také jiné různorodé choroby vyskytovaly se mezi místními obyvatelstvem, avšak v jaké míře se to dalo, nelze bez úředního statistického materiálu zjistiti.

Pokud se týče léčení v případě onemocnění, dlužno podotknouti, že pomoc lékařská se okamžitě málokdy sháněla, dříve se vyzkoušely všechny možné prostředky domácí a babské a teprve, když bylo zle – lid tomu říkal, že se přitížilo – poslalo se pro doktora. Tento často se potkal na prahu domu nemocného s vracejícím se knězem od posledního pomazání. Jak by byl mohl býti mnohý zachráněn, kdyby mu byla všas zjednána pomoc lékařská. Na lékaře nebylo, ale funus musil býti vždycky slavný! Chodilo se s „vodou“ (močem) k Hromádkovému Sezemic, se zlomeninami Klápkovi do Libišan a ke Stepařovi do Bukoviny. Rolník Suchánek trhal zuby pelikánem. Inu, medicíně rozumí každý, ovšem každý podle svého vlastního rozumu, a blahoslavení jsou chudí na duchem ... Pouštělo se žilou, sázely se pijavky a sázely se baňky. Na všech světových bojištích neprošlo se tolik krve jako tímto způsobem. A přece krev je život!

Nemohu také opominouti, abych se nezmínil o některých tehdejších figurkách ždánických. Jednou takovou byl Josef Košťál, majitel usedlosti č.13, zva-

ný tabáčník, po trafice, jež dříve bývala v jeho stavení. Byl to starý mládenec, vysoké, mohutné postavy, jenž rád jezdil na koni a rychle chodil, až se mu šosy u kabátu házely. Upadnuv do rukou lichvářů, přišel o jmění a oddal se pití kořalky. Asi z desperace nad ztraceným majetkem a v extasích alkoholických (v opilosti) vydržel třeba kolik hodin křičet a hubovat, což platilo hlavně lichvářským pijavicím. Jeho obvyklé výrazy byly: „Vy setsakiventi.“ – „Vorwarts jako Prajz, až se práš.“ – „Dají ti na stůl krucifix a dvě svíce a už tam budeš.“ – „Dají ti želízka a na niti tě tam dovedou.“ tím narážel na utrpené křivdy, mrzké jednání lichvářů a kriminál, jež by tito pro lichvu zasloužili. Tabáčník Košťál zemřel v pokročilém věku.

Krajčí Antonín Košťál, subtilní človíček, pravý krejčí, s červeným nosem a stálou žízň. Tento pocházel z rolnické usedlosti číslo 15 a byl notorický alkoholik, který však mnoho nesnesl, po dvou kujonech kořalky byl už nadrátován. Příčinou toho byl také asi špatný podklad. Pamatuji se, jak se ho můj otec, jeho sourostenec a spolužák, o jedněch velikonočních svátcích tázal: „Toníčku, zdali pak půjdeš také do kostela?“ A on odpověděl: „Nač bych chodil Františku, je dost času, vždyť ho ještě nebourají.“

Další figurka byl Machač, člověk chorobyslný, potloukající se po vsi v úboru poloadamitském, s pytle přes rameno a s klackem v ruce. Jakmile jsme jej spatřili, již jsme na něho volali, ovšem v náležité vzdálenosti, neboť se rád po nás klackem rozešel:

„Machači, netlačí?“ A on nám odpovídal: „Tlačí vy parchanti.“

Josef Macela, samouk – holič, človíček hrbatý, se šantorou s holičským náčiním přes ramena, avšak nanejdůvěryhodnější, mající větší sebevědomí nežli nějaký dvorní lazebník, jenž se v „rauši“ pouštěl i do nejsilnějších lidí, obzvláště když mu někdo řekl: „Co ode mne žádáš, Bílá paní?“ Macela totiž přišel jedenkrát v noci z hospody domů a ve veselé náladě viděl v sedící na vejcích huse Bílou paní. Zemřel v blázinci.

Řídčeji, tak asi jedenkrát do roka, přicházel do mého rodiště starý muž se šedivým plnovousem, oblečený v ženský šat, se ženským kloboukem na hlavě a košíčkem v ruce. Říkalo se mu Diamantek. Byl prý studentem a z nešťastné lásky přišel o rozum. Přišel do stavení, líbal ženským sukně a rád slýchal, když se ho vyptávaly, kde dostal klobouk, zástěru, šaty, a radoval se, když mu říkaly, jak mu to pěkně sluší. Jinak to byl člověk neškodný, jenž nás děti poděloval cukrovím.

Tvářnost obce ždánické nemá od mých mladých let nějakých zvláštních

změn v ohledu stavebním. Na místě staré, zbourané školní budovy vystavěna byla nynější zděná budova školní, dále postaven byl mlynářův dům a několik zděných domků při silnici, mimo různé menší přestavby a přístavby. Dvě stará stavení u obecní louže – Doležalova a Krpatova – byla srovnána se zemí a na místě jich je školní zahrada. Při této zprávě vynořuje se mi na mysli jedna komická příhoda. Šli jsme jedenkrát se sestrou ze školy domů, do rolnického stavení č.12, a tu sestra spadla s lávky u stavení Doležalova do louže a já cvałem běžel domů, abych matku zalarmoval ohledně záchrany sestřiny. Příhoda se skončila jen důkladným zamazáním sestřiných šatů. Dále vymizely jednak ohněm jednak zbouráním staré stodoly hospodářské, dřevěné a došky kryté, na nichž se zelenal mech. Celá řada těchto byla ve Dvoře a byl na ně Krásný pohled s cesty od Podůlšan, stály vedle sebe jako pyramidy, až je oheň zničil. Zvláště nápadná byla dvojí stodola Krejzova, do tupého úhlu stavěná a stojící na jeho zahradě při silnici proti mlynářovu domu. Zato, co se obyvatelstva týče, vymizely ve Ždánicích mnohé rody starousedlé, buď že členové jejich uložili kosti své ke kostem předků na hřbitůvku ždánickém, anebo se vystěhovali z obce a noví obyvatelé se tam přistěhovali.

Každý pocestný, krácející před lety po státní silnici od Ždánic k Bohdanči, pozastavil se nad zvláštní nevzhlednou chatou. Byla to chata Pavelkova, který ji jednoho krásného dne přestěhoval z Malé Čeperky na pravý břeh Opatovického náhonu u cesty, vedoucí do lesa zv. Škornice. Pavelka tu žil jako farmář, mnoho nesil, ale přece klidil, vždyť ruka Páně byla na okolních polích otevřena. Chatu jsem viděl také vyfotografovanou na snímku parforsních honů. Kdy chata zmizela s povrchu, není mi známo.

„Tyto své paměti,“ abych mluvil slovy Ctibora Tovačovského z Cimburka v úvodu jeho díla „Kniha Tovačovská“, „jsem psal tak, jak se pamatuji a vědom jsem obyčejův a zvyklostí starodávných, které jsou se za našich předků zachovaly a vskutku dály, kteréž jsem já očima svými viděl a při nich osobně byl.“

Konče tuto kroniku, přeji mým rodákům nynějším i příštím hojně zdraví a zdaru v každém jejich počínání.

Napsáno v měsíci prosinci Léta Páně 1925

Sbor dobrovolných hasičů ve Starých Ždánicích.

Vážení spoluobčané,

Dovolte mi, abych Vás jménem svým i jménem sboru dobrovolných hasičů co nejsrdečněji pozdravil v nastalém zimním čase.

Události.

Úvodem bych Vás chtěl seznámit s činností naší složky za uplynulé období.

Jak jsem již uvedl v minulém vydání, v letních a podzimních mě-sících jsme se zaměřili hlavně na požární bezpečnost jako celek. Možno konstatovat, že tato práce nabyla zbytečná. Za celé toto období jsme zasahovali pouze ve třech případech a to:

■ v prvním případě jsme byli vyzváni OS HZS Pce k likvidaci požáru bagru na nedaleké písčově. Jako příčina byla označena technická závada na olejovém potrubí stroje.

■ V druhém případě jsme vyjízďeli k požáru travního porostu v blízkosti bývalého lihovaru. Díky v časném zásahu naší a dalších dvou jednotek (HZS Pce, SDH Čeperka) nedošlo k rozšíření požáru na zalesněný porost, ačkoli se jednalo o velmi suché období.

■ V posledním případě jsme likvidovali vylomený strom v úseku silnice Dolany – Staré Ždánice

Všem zasahujícím tímto děkujeme.

Tolik k událostem a práci naší JPO 3.

V měsíci září jsme zorganizovali pouze malou kulturní akci. Naš SDH sehrál fotbalový turnaj s družstvem firmy HOLCIM a firmy EXVER. Obě firmy se značnou měrou podílí na sponzorování našich přesů.

Dále pak jsme v měsíci říjnu provedli celkový úklid v okolí hasičské zbrojnice a připravili jsme hasičskou techniku na zimní období. Dále se chceme věnovat požární prevenci v obci.

Aktualita

V posledním listopadovém týdnu byli nalezeni nedaleko železniční stanice Stěblova v těsné blízkosti silniční komunikace odložené plechové sudy od ropných produktů. Každý z těchto sudů o obsahu 100 litrů obsahoval menší či větší množství blíž nespecifikované ropné látky (z největší pravděpodobnosti použitý motorový olej). Tyto nádoby byly ihned po zjištění odklizeny a místo ošetřeno sorpčním spodem.

Stejně tak si dovoluji i v druhém případě apelovat na Vás, občany naší obce, a to v dosti závažném, stále přetrvává-

jícím problému, který se týká prostoru před hasičskou zbrojnicí. Místo určené k soustředění papírového a plastového odpadu si někteří občané stále pletou se sběrným dvorem, pro nebezpečný odpad jako jsou staré pneumatiky, televizory nebo monitory od počítačů. Zřejmě ještě ne všichni dospělí lidé dokáží postřehnout rozdíl mezi veřejně přístupným pozemkem a sběrným dvorem. Veřejně přístupný pozemek má zcela určitě jiný význam než sběrný dvůr, který je přímo určený pro sběr a třídění nebezpečného odpadu. To, že tyto odložené předměty nevytváří nikterak vábnou kulisu už tak dost zjizvené tváře naší obce stavbou dálnice a kanalizace, není o nic menším zlem, nežli fakt, že se z těchto odložených předmětů uvolňují životu nebezpečné látky, které mohou dále pronikat do půdy a následně prosakovat i do vodních zdrojů, které jsme ještě stále nuceni používat i třeba na pití. Nikdo z nás by se asi nekoupal v odvaru z použitých pneumatik. Nebo snad zahrádka pohnojená střepinami z televizní obrazovky a bakelitem rodí lepší ovoce a zeleninu?!!!"

Tento prostor přímo sousedící se sportovním areálem dosti často využívají i děti, které mohou takto přijít snadno k úrazu. Lidská bezohlednost je jak vidno bezbřehá jak vůči ostatním spoluobčanům, životnímu prostředí, tak i k vykonané práci některých členů sboru dobrovolných hasičů, kteří se snaží udržovat tento prostor v pořádku a uklizený, jelikož je využíván i jako manipulační prostor pro přípravu výjezdu jednotky požární ochrany.

Žádáme všechny spoluobčany, aby si všímali těchto nešvarů a v případě jakéhokoli zjištění informovali příslušné složky. Chráníme přece i svoje vlastní zdraví.

Děkujeme.

Přichází topná sezóna

Spřicházející topnou sezónou je nutné věnovat pozornost všem domácím zařízením, které jakýmkoli způsobem obstarávají teplo. Jestli to jsou kamna

a kotle na tuhá paliva, plynové spotřebiče a nebo elektrická topidla, měla by jim být věnována maximální pozornost z hlediska technického stavu, jakož i kouřovodům a komínům. Stejně tak uložené palivo v blízkosti kamen může vytvořit nemalý problém.

Větší množství vlhkého uhlí nebo briket složených v malém nevětraném prostoru skrývá nebezpečí samovznícení.

Věnujte prosím těmto zdánlivě jednoduchým věcem pozornost !!!

Na 16.únor 2008 chystá náš SDH už tak tradiční hasičský ples na který Vás všechny srdečně zveme.

Nyní mi dovoluji, abych touto cestou jménem svým i jménem celého sboru dobrovolných hasičů, poděkoval všem aktivním členům za skutečně poctivě vykonanou práci v roce 2007.

Závěrem mi dovoluji, abych Vám všem popřál klidné prožití vánočních svátků a hodně šťastných a veselých chvil v novém roce 2008.

Starosta SDH Staré Ždánice
Antonín Vydra

Obecní úřad informuje

Pro upřesnění uvádíme přesné e-mailové adresy Obecního úřadu a jejich zástupců, které můžete využít pro kontakt s nimi:

Obec: podatelna@starezdanice.cz

Starosta: starosta@starezdanice.cz

Účetní a administrativa:

ucetni@starezdanice.cz

Závěrem

Těšíme se na Vaše připomínky a náměty, které přivítáme. Pokud máte zájem publikovat svůj příspěvek ve Zpravodaji obce, je možno jej podat na Obecním úřadě kdykoliv během pracovní doby, to se týká i bezplatné inzerce.

Rádi bychom předávali občanům informace o činnosti všech zájmových skupin na území obce, ať se jedná o spolky sportovní, zájmové, kulturní či jiné. Předpokládáme, že vzájemná spolupráce povede k jejich pravidelné prezentaci v tomto zpravodaji. Prostě, kdokoliv kdo má zájem dát něco vědět o sobě, o svém názoru či akci, kterou pořádáte, přijďte, přineste napsaný text nebo alespoň ústní informaci.

Uzávěrka příspěvků do dalšího vydání Zpravodaje obce je 21.3.2008.